

දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව
உள்ளாட்டு இறைவரித் திணைக்களம்
INLAND REVENUE DEPARTMENT

ලේකම් අංශය
 14 වන මහල
 දේශීය ආදායම් ගොඩනැගිල්ල
 ශ්‍රීමත් චින්තම්පලම් ඒ ගාඩිනර් මාවත
 තැ.පෙ. 515, කොළඹ 2- ශ්‍රී ලංකාව

செயலகம்
 14 வது மாடி.
 உள்ளாட்டு இறைவரித் திட்டம்
 சேர் சிற்றம்பலம் ஏ காடினர் மாவத்தை
 த.பெ.இல. 515, கொழும்பு -2, இலங்கை

Secretariat
 14th Floor
 Inland Revenue Building
 Sir Chittampalam A Gardiner Mawatha
 P.O. 515, Colombo 2 - Sri Lanka

ෆැක්ස් } 011-2338574/ 2338659/ 2338635/
 පැක්ස් } 2338570/ 2338543
 Fax }

දුරකථන } 011- 2135300/ 2135410/ 2135412 /
 தொலைபேசி } 2135413
 Telephone }

E-Mail – secretariat@ird.gov.lk
 Web: www.ird.gov.lk

My Ref: SEC/2023/02

18.07.2023

අන්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද (APIT)
අදාළ වන ආකාරය සම්බන්ධයෙන් වන පැහැදිලි කිරීමේ සටහන

යම් ප්‍රායෝගික ගැටළු සම්බන්ධයෙන් 2022 අංක 45 දරන දේශීය ආදායම් (සංශෝධන) පනතින් සංශෝධිත 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ (දේශීය ආදායම් පනත) 83අ (1අ) වගන්තිය ප්‍රකාරව පනවන ලද අන්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අදාළ වන ආකාරය පැහැදිලි කිරීම මෙම පැහැදිලි කිරීමේ සටහන මගින් සිදු කෙරේ.

1. සේවා නියුක්තියෙන් වන ලාභ සහ පුද්ගල ස්වාධීන සේවා සපයන්නන්ට (ISP) සිදු කරන ලද සේවා ගාස්තු ගෙවීම් හඳුනාගැනීම.

සේවා නියුක්තියකු හෝ ස්වාධීන සේවා සපයන්නකු ලෙස තනි පුද්ගලයකු නිසිලෙස වර්ගීකරණය කර ගැනීම වැදගත් වේ. සේවා නියුක්තියකු සේවා නියුක්තියකින් ආදායම උපයනු ලබන අතර ස්වාධීන සේවා සපයන්නකු ව්‍යාපාරයකින් ආදායම උපයනු ලබයි. සේවා නියුක්තිය සහ ස්වාධීන සේවා සැපයීම අතර සීමාවන් පැහැදිලිවම අර්ථ දැක්වීමට අපහසුය. එහෙත්, වඩා වැදගත් කරුණු සලකා බලමින් එම වෙනස හඳුනාගත යුත්තේ එය පුද්ගල ආදායම් බදු බැඳියාවේ ගෙවීම් ක්‍රමවේදය තීරණය කරනු ලබන බැවිනි.

සේවා නියුක්තිය සම්බන්ධ කම්කරු නීති හා අතුරු නීතිවල සඳහන් සේවක අයිතීන්හි අදාළත්වය, පාලනය කළ හැකි මට්ටම, සේව්‍ය සේවක සබඳතාවයේ ස්ථිරත්වය, ස්වාධීනත්වය, පවරන ලද කාර්යය වෙනත් පාර්ශවයකට පැවරීමේ හැකියාව යනාදී තීරණයක සේවා නියුක්තිය සහ ස්වාධීන සේවා සැපයීම අතර වෙනස වර්ගීකරණය කිරීමේදී අදාළ කර ගත හැකි ය. තවදුරටත් විස්තර කරන්නේ නම්, ස්වාධීන සේවා සපයන්නන්ට අවශ්‍යවන සේවාව කුමක්ද යන්න දැන්වන නමුත් එය කළ යුතු ආකාරය නොදන්න අතර සේවා නියුක්තියන් ඔවුන් කළ යුත්තේ කුමක්ද යන්න පමණක් නොව ඔවුන් එය ඉටු කරන්නේ කෙසේද යන්න සම්බන්ධයෙන් වන උපදෙස්වලට යටත් වේ. ස්වාධීන සේවා සපයන්නන් සේවාව ඉටු කිරීමට ස්වකීය උපකරණ සහ ද්‍රව්‍ය භාවිතා කරන අතර සේවා නියුක්තියකින්ට අවශ්‍ය උපකරණ සහ ද්‍රව්‍ය සපයනු ලබයි. ස්වාධීන සේවා සපයන්නන්ට ඔවුන්ගේ කාර්යය තෙවනි පාර්ශවයකට පැවරීමට බලය ඇති අතර සේවා නියුක්තියකින්ට එලෙස තම කාර්යය තෙවනි පාර්ශවයකට පැවරිය නොහැක. සේවා නියුක්තියකින්ට තමා වැඩ කළ කාලසීමාව සඳහා ස්ථාවර සහ නිශ්චය කළ හැකි අගයකින් යුතු පාර්ශ්‍රමිකයක් ගෙවනු ලබන බැවින්, පාර්ශ්‍රමික උපයාගැනීමේ අවදානමක් නොමැත. ස්වාධීන සේවා සපයන්නන් සම්බන්ධයෙන් වන විට, ඔවුන් අවදානම් ගනිමින් විවිධ ලැබීම් උපයන අතර අලාභ ඇතිවීමටද හැකියාව ඇත. සේවා නියුක්තියකින් අස්ථිරත්වයේ නීතිරීති, විධිවිධාන, වක්‍රලේඛ, අතුරු ව්‍යවස්ථා සහ සේවා නියුක්ති කොන්ත්‍රාත්තුවේ ඇති නියමයන් සහ කොන්දේසි මගින් බැඳී සිටින අතර ස්වාධීන සේවා සපයන්නන් එවැනි සීමාකිරීම් මගින් බලපෑමට ලක් නොවන තරම්ය.

තවද, දේශීය ආදායම් පනතේ 195 වන වගන්තිය මගින් “සේවා නියුක්තියා” ලෙස යම් සේවා නියුක්තියක නිරත යම් පුද්ගලයකු නිර්වචනය කර ඇත. “සේවා නියුක්තිය” ලෙස යම් පුද්ගලයකු විසින් දරන ලද තත්ත්වයක් හෝ රජයේ ධුරයක් නිර්වචනය කරනු ලැබේ. සේවා නියුක්තිය , ව්‍යාපාරය, ආයෝජනය සහ වෙනත් ආදායම් යන්නා වූ ආදායම් මූලාශ්‍ර සම්බන්ධයෙන් වන ප්‍රමුඛතා මූලධර්මය ප්‍රකාරව “ව්‍යාපාර ආදායම” ට වඩා “සේවානියුක්ති ආදායම” ප්‍රමුඛ වේ. එසේ හෙයින්, පළමුව, යම් ආදායමක් “සේවා නියුක්තිය” යටතේ වැටෙන ආදායමක්ද යන වග විමර්ශනය කළ යුතු අතර එය සේවා නියුක්ති ආදායමක් නොවන්නේ නම් “ව්‍යාපාර ආදායම” යටතට ගත හැකි ය.

අනාවරණය වන කරුණු පරිදි, බොහෝ විට, බාහිර කලීකාලාර්යවරුන්ට එකම සේවා යෝජකයකු හෝ වෙනත් සේවා යෝජකයකු යටතේ “තත්ත්වයක්” සඳහා වන පත්වීම් ලිපි ලබා දෙනු ලැබේ. යම් කලීකාලාර්යවරයකුට එකම සේවායෝජකයකු යටතේම පශ්චාත් උපාධි සහ අනෙකුත් පීඨ රාජකාරී සඳහා බාහිර කලීකාලාර්යවරයෙකු වශයෙන්ද පත්වීමක් ලබාදී ඇත්තේ නම්, එවැනි කලීකාලාර්යවරයෙකුට ඇත්තේ එක් සේවා නියුක්ති කොන්ත්‍රාත්තුවක් පමණක් වන අතර එම සේවා නියුක්තියෙන් වන සියළු ලැබීම් සහ ලාභ (සාමාන්‍ය රාජකාරී සහ පශ්චාත් උපාධි හෝ වෙනත් පීඨවල එවැනි වෙනත් රාජකාරී) මත එකී සේවා යෝජකයා විසින් අන්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අඩු කළ යුතු ය. විවිධ සේවා යෝජකයන් විසින් බාහිර කලීකාලාර්ය පත්වීම් ලබා දෙන්නේ නම්, අවස්ථාවෝචිත පරිදි, ප්‍රාථමික සේවානියුක්ති ප්‍රකාශය හෝ ද්විතීයික සේවා නියුක්ති ප්‍රකාශය මත පදනම්ව අන්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අඩු කළ යුතු ය. සජ්න වාර්ෂික නිවාඩු කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ දී විශ්වවිද්‍යාලවල සේවා නියුක්තිකයන් දරනු ලබන “තත්ත්වයන්” ද “සේවා නියුක්තිය” යන අර්ථකථනය යටතට ගැනේ. එහෙත්, දේශීය ආදායම් පනතේ 85 වන වගන්තියේ (1අ) උපවගන්තියේ (අ) ඡේදයේ සඳහන් පරිදි, අදාළ ක්ෂේත්‍රයේ යම් විෂය ප්‍රවීණයකු විසින් විශේෂ දේශනයක් (සේවා යෝජකයා යටතේ නොවන) පවත්වීම තුළින් උපයන ලද ඉපැයීම්, “ඉගැන්වීම” හෝ “දේශන පවැත්වීම” සඳහා වන සේවා ගාස්තුවක් යන අර්ථකථනය යටතට ගැනේ.

තවද, යම් සේවානියුක්තිකයකු සේවා නියුක්තියෙන් ඉවත්ව හෝ විශ්‍රාම ගෙන, සේවක අර්ථ සාධක අරමුදලට (EPF) සහ සේවක භාරකාර අරමුදලට (ETF) කරනු ලබන දායකත්වය, පාරිතෝෂිකය, විශ්‍රාම වැටුප, ව්‍යවස්ථාපිත ගෙවීම්, සෞඛ්‍ය රක්ෂණ හෝ වැටුප් රහිත නිවාඩු වැනි යම් සේවානියුක්තික අයිතිවාසිකම් ඇතිව හෝ නැතිව එකී රැකියාවම හෝ කාර්යයම නැවත භාරගෙන ඇත්නම්, ඉහත විස්තර කර ඇති පරිදි සාධක මත පදනම්ව ආදායම් බද්දේ කාර්යය සඳහා එකී රැකියාව හෝ කාර්යය සේවානියුක්තියක් ලෙස සැලකිය යුත්තේ ය.

2. සභාවක, මණ්ඩලයක, කොමිසමක, අධිකාරියක හෝ කමිටුවක හෝ අස්ථිත්වයක සාමාජිකයකු හෝ අධ්‍යක්ෂවරයකුගේ සේවාව හඳුනාගැනීම.

දේශීය ආදායම් පනතේ 195 වන වගන්තියේ අස්ථිත්වයක කළමනාකරුවකු ලෙස පුද්ගලයකු දරනු ලබන තනතුරක් “සේවා නියුක්තියක්” ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත. තවද, එකී වගන්තියේම, අස්ථිත්වය වෙනුවෙන් ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ තීරණ ගැනීමේ දී තනිව හෝ අනෙකුත් තැනැත්තන් සමඟ සහභාගී වන හෝ සහභාගී විය හැකි, යම් සහිකයකු, අධ්‍යක්ෂවරයකු, කළමනාකරුවකු, සාමාජිකයකු, නිලධරයකු හෝ වෙනත් තැනැත්තකු “කළමනාකරුවකු” ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත.

ඒ අනුව, තනිව හෝ අනෙකුත් තැනැත්තන් සමඟ ඒකාබද්ධව අස්ථිත්වය වෙනුවෙන් ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරණ තීරණ ගන්නා පුද්ගලයකු ලෙස ඉහත සඳහන් සාමාජිකයකු හෝ අධ්‍යක්ෂවරයකු එවැනි අස්ථිත්වයක “සේවා නියුක්තියක්” පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

මෙම පැහැදිලි කිරීමේ සටහනේ අයිතම අංක 1 සහ 2 හි පැහැදිලි කර ඇති පරිදි, යම් ආදායමක් සේවානියුක්ති ආදායමක් ලෙස හඳුනාගත් පසු එවැනි සේවා නියුක්තිකයකුට එය ඔහුගේ/ඇයගේ ප්‍රාථමික සේවා නියුක්තිය ද ද්විතීයික සේවා නියුක්තිය ද යන්න තෝරා ගැනීමට ඉඩ දෙනු ලැබිය යුතු

අතර, ඒ අනුව සේවා යෝජකයා විසින් අදාළ ප්‍රකාශය ලබා ගත යුතු ය. එක් සේවා නියුක්තියක් පමණක් ඇති සේවා නියුක්තියකුගේ එකී සේවා නියුක්තිය නිතැතින්ම ඔහුගේ ප්‍රාථමික සේවා නියුක්තිය වන බැවින් ප්‍රකාශයක් ඉදිරිපත් කිරීමට අවශ්‍ය නොවේ. එසේ නොවන වෙනත් යම් සේවා නියුක්තියකු අදාළ ප්‍රකාශය ඉදිරිපත් කර නොමැත්තේ නම්, උපරිම පුද්ගල ආදායම් බදු අනුප්‍රමාණයෙන් අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අඩු කළ යුතු ය.

3. හිඟ වැටුප් මත අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අඩු කිරීම

හිඟ වැටුප් සෑම විටම අතීතයට බලපෑමක් සහිතව පෙර කාලසීමාවකට සම්බන්ධ වේ. එසේවුවද, දේශීය ආදායම් පනතේ 21 වන වගන්තියේ (2) වන උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, පුද්ගලයකුගේ සේවා නියුක්ති ආදායම ගණනය කිරීමේ දී, එම පුද්ගලයා ආදායම් බද්දේ කාර්ය සඳහා, මුදල් පදනම මත ගිණුම් තැබිය යුතු ය. දේශීය ආදායම් පනතේ 22 වන වගන්තියේ (1) වන උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, මුදල් පදනම මත ගිණුම්කරණය යටතේ යම් තැනැත්තකුට ගෙවීමක් ලැබුණු විට හෝ ගෙවීමක් ලැබීමට සැලැස් වූ විට එම තැනැත්තා එම මුදල උපයනු ලබයි. එසේ හෙයින්, හිඟ වැටුප් ඇතිවීමට හේතු සහ එම පෙර කාලසීමාව සඳහා අදාළ වන බදු විධිවිධාන කුමක් වුවත්, එවැනි සේවා නියුක්තියකුට එම හිඟ වැටුප් ලැබෙන හෝ ලැබීමට සැලැස්වෙන විට පවතින ආදායම් බදු නීති විධිවිධාන ප්‍රකාරව එම හිඟ වැටුප් මත පුද්ගල ආදායම් බදු අඩු කළ යුතු වේ.

"ගෙවීම ලැබීම සැලැස් වූ විට" යන පදයෙන් අර්ථවත් වන්නේ එවැනි ගෙවීමක් සම්බන්ධයෙන් පහත සඳහන් සියළු කොන්දේසි සපුරාලනු ලබන අවස්ථාවකි.

- i. ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් නෛතික හිමිකමක් තිබිය යුතු ය .
- ii. ගෙවීම ලබන තැනැත්තාට ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් දැනුම් දී තිබිය යුතු ය.
- iii. සේවා යෝජකයා විසින් එවැනි ගෙවීමක් සම්බන්ධයෙන් බොල් ණය නොදරන බවට වන නෛතික තහවුරු කිරීමක් තිබිය යුතු ය.

ගෙවීමකට නෛතික හිමිකම ලැබෙන දිනය, එම ගෙවීම ගෙවීම් ලබන්නාට නිල වශයෙන් දැනුම් දෙන දිනයට පෙරාතුව වූ දිනයක් වන අවස්ථාවක් වේ නම්, එම ගෙවීම ගෙවීම් ලබන්නාට එලෙස නිල වශයෙන් දැනුම් දුන් දිනය එම ගෙවීම "ගෙවීම් ලැබීමට සැලැස් වූ" දිනය ලෙස සැලකිය යුතු ය. එය, එම ගෙවීම සම්බන්ධයෙන් බොල් ණය සිදු නොවන බවට වන තහවුරු කිරීමකි. නිදසුනක් ලෙස, නිසි බලය ඇති අධිකරණයක් මගින් යම් සේවා නියුක්තියකු කිසියම් චෝදනාවකින් නිදොස් කොට නිදහස් කර ඇති විටක සහ එවැනි අධිකරණ තීරණයක් මත හිඟ වැටුප් පැනනගින්නේ නම්, එම හිඟ වැටුප් සේවා නියුක්තියාට ගෙවීම් කරනු ලබන අදාළ පරිපාලන අධිකාරිය මගින් නිල වශයෙන් දැනුම් දෙන තුරු ගෙවීම "ලැබීමට සැලැස්වා" ඇති බවට සැලකිය යුතු නොවේ.

හිඟ වැටුප් ගෙවීමක් ලැබුණු විට හෝ ලැබීමට සැලැස් වූ විට යන අවස්ථා දෙකටම සේවා නියුක්තියකු මුහුණ දිය හැකි ය. එවන් අවස්ථාවක දී, ආදායම් බදු නීති විධිවිධාන සේවා නියුක්තියාට වඩාත් පහසු හා ප්‍රතිලාභදායී අවස්ථාව සැලකිය යුතු ය. කෙසේවෙතත්, අවස්ථාව තීරණය කළ පසු, හිඟ වැටුප් වාරික ආකාරයට ගෙවීම සැලකිල්ලට ගෙන, එසේ තීරණය කළ අවස්ථාව වෙනස් කළ නොහැකි ය.

4. සේවායෝජකයා විසින් සපයනු ලබන ගමනාගමනය, ප්‍රවාහනය හෝ ඒ ආශ්‍රිත පහසුකම් ඇතුළත්ව වන ප්‍රතිලාභවල වටිනාකම ප්‍රමාණනය කිරීම

කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ චක්‍රලේඛ අංක SEC/2023/E/02 හා 2023.04.06 දිනැති චක්‍රලේඛයේ 3(ආ) සහ 3(ඇ) යන අයිතමවල සඳහන් (අංක SEC/2022/E/05 හා 2023.02.07 දිනැති චක්‍රලේඛයෙහි 3(ආ) සහ 3(ඇ) යන අයිතමවලට සමාන), චක්‍රලේඛය, විධිවිධානය හෝ රෙගුලාසිය යනු ශ්‍රී ලංකා

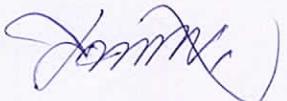
ආණ්ඩුවේ හෝ ඕනෑම රජයේ දෙපාර්තමේන්තුවක ඇතුළු පළාත් පාලන ආයතනයක සේවා නියුක්ත රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට අදාළ වන පරිදි රාජ්‍ය පරිපාලන හා ස්වදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය විසින් නිකුත් කරන ලද රාජ්‍ය පරිපාලන චක්‍රලේඛය වේ. ඒ අනුව, රජයේ සංස්ථා, සංස්ථාපිත මණ්ඩල, රජයට අයත් සමාගම්, කොමිෂන් සභා, විශ්ව විද්‍යාල සහ යම් විශේෂිත පනතකින් ස්ථාපිත ආයතන යනාදී අස්ථිතීන්ට කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ අංක SEC/2023/E/02 හා 2023.04.06 දිනැති චක්‍රලේඛයේ 3(ආ) සහ 3(ඇ) වන අයිතමයන්හි පරිදි ගමනාගමනය, ප්‍රවාහනය හෝ ඒ ආශ්‍රිත පහසුකම් ඇතුළත් වන ප්‍රතිලාභයන්හි වටිනාකම ප්‍රමාණනය කළ නොහැකි ය.

කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාගේ 2023.04.06 දිනැති SEC/2023/E/02 චක්‍රලේඛයේ 3(ආ) සහ 3(ඇ) අයිතම නැවත පහතින් ඉදිරිපත් කර ඇත;

"(ආ) රජය විසින් ඒ වෙනුවෙන් නිකුත් කළ යම් චක්‍රලේඛයක් විධිවිධානයක් හෝ රෙගුලාසියක් යටතේ එකී සේවා නියුක්තිකයාගේ නිල භාවිතය (සම්පූර්ණ හෝ අර්ධ ලෙස) සඳහා එකී සේවායෝජකයා විසින් වාහනයක් ලබා දිය යුතු හෝ වාහනයක් ලබාදීම වෙනුවෙන් මුදලක් ගෙවිය යුතු අවස්ථාවක එකී සේවා නියුක්තිකයා විසින් හිමිකාරත්වය දරන හෝ කුලියට ගත් වාහනය පාවිච්චි කිරීම සඳහා සේවා නියුක්තිකයාට යම් මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවීම සඳහා වන ප්‍රතිලාභයේ වටිනාකම සේවායෝජකයා විසින් දරන ලද පිරිවැයෙන් 25%ක් විය යුතු ය."

"(ඇ) යම් සේවා නියුක්තිකයකුට නිල භාවිතය සඳහා වාහනයක් (සම්පූර්ණ හෝ අර්ධ ලෙස) ලබා දිය යුතු අවස්ථාවක සහ රජය විසින් ඒ වෙනුවෙන් නිකුත් කළ යම් චක්‍රලේඛයක් විධිවිධානයක් හෝ රෙගුලාසියක් යටතේ ඉන්ධන සඳහා ගෙවීමකට හිමිකම් ඇති විට, ඇතුළත් කළ යුතු ප්‍රතිලාභයේ වටිනාකම, එකී චක්‍රලේඛය විධිවිධානය හෝ රෙගුලාසිය යටතේ සේවා නියුක්තිකයා හිමිකම් දරන ඉන්ධන ප්‍රමාණයේ 25%කට ආරෝපණය කළ යුතු පරිදි සේවායෝජකයා විසින් දරනු ලබන පිරිවැයේ එකී කොටස විය යුතු ය."

අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද අඩුකර ගැනීමේදී ඉහත පැහැදිලි කිරීමේ සටහන පිළිපදින ලෙසට රඳවා ගැනීමේ අනුයෝජනයන් වන සේවායෝජකයන් හට උපදෙස් දෙනු ලැබේ. දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධාන මඟින් නියම කරනු ලබන පරිදි අත්තිකාරම් පුද්ගල ආදායම් බද්ද ගෙවීමට අපොහොසත් වන සේවායෝජකයා සහ සේවා නියුක්තිකයා යන දෙපාර්ශවයටම පොලිය සහ දණ්ඩනය සමඟ අතිරේක බදු බැඳියාවන් පැන නගිනු ඇත.

ඩී. ආර්. එස්. නපු ආරච්චි
දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්
ඩී. ආර්. එස්. හපු ආරච්චි
දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් ජනරාල්
දේශීය ආදායම් දෙපාර්තමේන්තුව
සර් විත්තම්පලම් පී ගාර්ඩිනර් මාවත
කොළඹ 02